

М.В. Козир

доцент кафедри теорії та історії педагогіки
Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук
ORCID id 0000-0001-8402-2589
m.kozyr@kubg.edu.ua

Інформаційні технології: виклики часу до мовної особистості викладача

***Анотація.** Автором висвітлено особливості структури ІКТ-педагогіки як нової педагогіки інформаційного суспільства. Зазначено, що використання технологій, які перетворюють процеси навчання і набуття компетентностей, допомагає підвищувати рівень ІКТ-освіченості населення та підготувати висококваліфікованих спеціалістів для ринку праці. Наголошено на тому, що навички застосування ІКТ в освіті є необхідними для сучасного викладача як «діджиталізованої» мовної особистості і визначають здатність використовувати інформаційні технології для вирішення ним нагальних проблем.*

***Ключові слова:** діджиталізація; інформаційна компетентність; інформаційне суспільство; ІКТ; ІКТ-освіченість; ІКТ-педагогіка; мовна особистість; парадигма передачі знань; парадигма управління знаннями.*

Постановка проблеми. Нова економіка, яка ґрунтується на знаннях, вимагає від учителів нових компетентностей. Педагогам необхідно набувати нових умінь і навичок, постійно навчатися і підвищувати рівень власної освіти задля того, щоб якісніше й ефективніше працювати і збільшувати шанси учнів на успішне життя у майбутньому.

Використання технологій, які перетворюють процеси навчання і набуття знань, допомагає підвищувати рівень ІКТ-освіченості населення та підготувати висококваліфікованих спеціалістів для ринку праці. Інформаційна компетентність викладачів і учнів виявляється в умінні технологічно мислити і передбачає наявність аналітичних, проєктних, прогностичних умінь у засвоєнні і застосуванні інформації.

Аналіз останніх публікацій. Вивчення сучасних досліджень щодо інформаційної компетентності свідчить про те, що це поняття визначається неоднозначно різними авторами: В. Акуленко, Н. Баловсяк, М. Дзугоєва, О.

Зайцева, О. Семенов, Н. Таїрова, О. Толстих. Інформаційну компетентність називають однією з ключових компетентностей А. Ахаян, Н. Баловсяк, С. Брандт, О. Іонова, В. Кремень, О. Матвієнко тощо. Дослідженням у галузі інформаційної компетентності також присвячено роботи О. Буйницької, Ю. Зубова, Н. Насирової, В. Фокєєва та інших. Ряд учених розглядає інформаційну компетентність як складову професійної компетентності. [1]

Виклад основного матеріалу. Останнім часом в освіті головну роль відіграють партнерська взаємодія і глобальний підхід, які мають відобразити загальний рівень професійного розвитку викладачів. На нашу думку, це обумовлює процес формування педагогіки нового типу, а саме: *ІКТ-педагогіки* як альтернативної складової сучасного освітнього процесу.

ІКТ-педагогіка спрямована на розв'язання наступних стратегічних завдань:

- навчання головним цінностям і передача культурного спадку;
- підтримка індивідуального розвитку молоді та дорослих;
- популяризація демократії, підвищення ролі громадян у суспільстві;
- заохочення до міжкультурної взаємодії та мирного врегулювання конфліктів;
- покращення стану здоров'я та благополуччя у суспільстві шляхом якісної освіти;
- підтримка економічного розвитку держави, боротьба з бідністю, досягнення кожним громадянином власного успіху. [1, 25]

Навички застосування ІКТ – це здатність використовувати інформаційні технології для вирішення нагальних проблем. Вони є необхідними для вчителя майбутнього. Розроблення інноваційних способів використання технологій забезпечує глобальні можливості у галузі освіти.

Наведемо приклад порівняльної таблиці традиційної та ІКТ-педагогіки.

Таблиця 1. Порівняння традиційної та ІКТ-педагогіки

	Традиційна педагогіка індустріального суспільства	ІКТ-педагогіка інформаційного суспільства (парадигма управління)
--	---	--

	(парадигма передачі знань)	знаннями)
Роль учителя:	<i>Учитель – джерело знань.</i>	<i>Учитель – провідник до джерела знань.</i>
Тенденції у навчанні:	<i>Індивідуалізм; отримання знань від учителя; конкуренція – кожен сам за себе.</i>	<i>Партнерська взаємодія; практико-орієнтоване навчання (експеримент, дослідження); взаємопідтримка.</i>
Види діяльності:	<i>Визначає вчитель – закритість і обмеженість програмою: інструктування всього класу; недостатня свобода вибору; темп навчання визначений програмою.</i>	<i>Визначають учні – відкритість і вихід за межі програми; групи різних видів діяльності; темп визначають учні.</i>
Процес:	<i>Розв'язання задач відомими способами; відсутність зв'язку між теорією і практикою.</i>	<i>Пошук нових рішень задач; поєднання теорії з практикою.</i>
Оцінка:	<i>Під контролем учителя.</i>	<i>Підсумкова оцінка – під контролем учня.</i>
Тривалість:	<i>У межах програми.</i>	<i>Протягом життя.</i>
Місце:	<i>У класі протягом навчального часу.</i>	<i>Поза межами класу і за межами навчального часу.</i>

Основною категорією інформаційної педагогіки є поняття «інформації», яке Вікіпедія тлумачить наступним чином: абстрактне поняття, що має різні значення залежно від контексту. Походить від латинського слова «*informatio*», яке має декілька значень [2]:

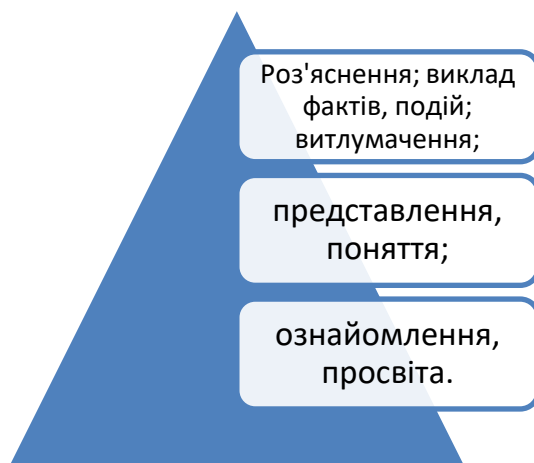

Рис.1 Поняття інформації

Спираючись на зазначене вище у порівняльній таблиці, маємо можливість визначити наступні *етапи трансформації сучасного освітнього процесу*:

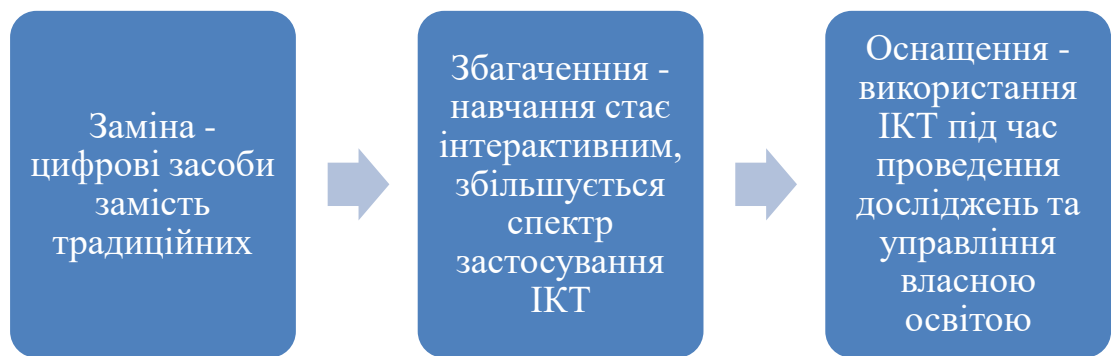

Рис. 2 Етапи трансформації сучасного освітнього процесу

Відповідно до рекомендацій ЮНЕСКО «Структура ІКТ-компетентності вчителів», економіка, заснована на знаннях, має три підходи щодо впровадження ІКТ в освіту: *застосування ІКТ; освоєння знань; виробництво знань.*[4,116]

Охарактеризуємо дану структуру інформаційно-комунікаційної педагогіки як теорії. Вона містить такі елементи:

1. тенденцію до інформатизації сучасного суспільства;
2. емпіричний базис (передовий досвід передачі, обробки, зберігання, перетворення інформації, його узагальнення і закономірності);
3. теоретичний базис: концептуальні положення, поняття дидактики, теорії виховання, психології, кібернетики, інформатики, філософії тощо (Рисунок 3).

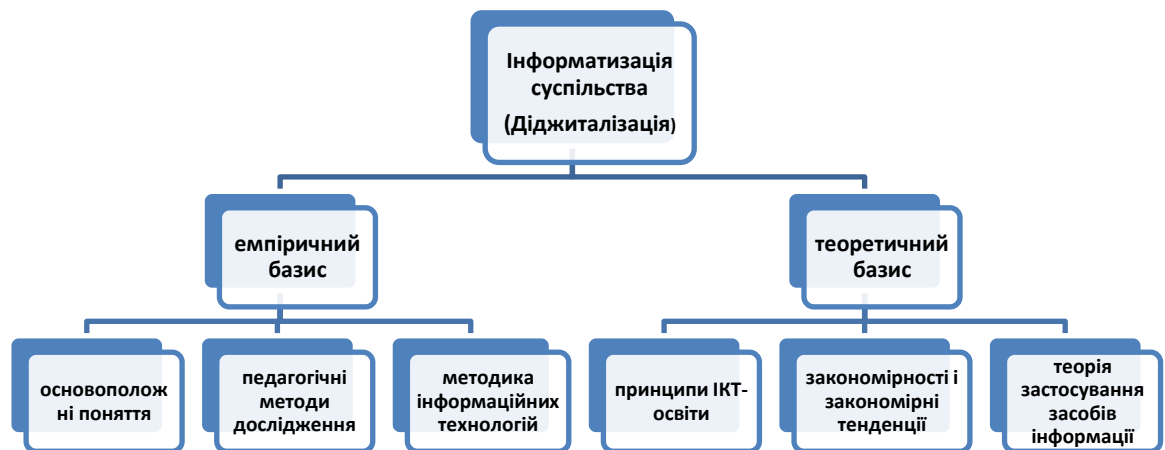

Рис.3 Елементи інформаційно-комунікаційної педагогіки

Інформатизація, як одна з провідних тенденцій науково-технічного прогресу, інтегрується в усі галузі життя сучасного суспільства. Наразі вона активно інтегрується у простір вищої школи. Іntenсивно створюються інформаційна індустрія, інформаційні технології, платформи дистанційного навчання в багатьох ЗВО. Будь-яка наука розглядається як один із способів накопичення, зберігання і перероблення інформації, її аналізу, вироблення норм, правил відбору інформації, створення методик і методології конструювання моделей.

Висновки. Таким чином, перехід до конкретного освітнього середовища, власний вибір нового підходу та педагогіки нового типу в умовах інформаційного суспільства залежить від: упевненості, знань, власного досвіду і мотивації сучасного викладача як «діджиталізованої» мовної особистості. На часі актуальним є питання формування комунікаційних умінь і навичок використання ІКТ у процесі освіти, тобто здатності застосовувати технології для рішення проблем і розв'язання освітніх задач: участь у відео- та онлайн-конференціях; створення та використання освітніх блогів і веб-сайтів; виробництво Інтернет-реклами;

відкриття власного та користування послугами вже існуючих інтернет-магазинів; можливості дистанційного навчання тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. **Буйницька О.П.** Інформаційні технології та технічні засоби навчання. К., 2012. 240 с.
2. Вікіпедія. Інформація. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> станом на 30.03.2017р.
3. **Камша В.П., Камша Л.С., Камша Ю.В.** Про кібернетику другого етапу НТР // Складні системи і процеси. 2010. № 1 (17). С. 25-41.
4. **Козир М.В.** Інтеграція інформаційної педагогіки в освітній процес: теорія поколінь. // «Педагогічна освіта: теорія та практика. Психологія. Педагогіка.» К.: Київ.ун-т ім. Бориса Грінченка. Випуск №27, 2017. С. 36-40.
5. Класифікації видів інформації. Режим доступу: <https://sites.google.com/site/in4matuka/vidi-informacii> станом на 30.04.2020.
6. Комунікативні стратегії : навч. посіб. / О.Ю. Бобало; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". ISBN 978-617-607-858-6 Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. 344 с. : іл. (Серія "Інформація. Комунікація. Документація"; вип. 7). Бібліогр.: С. 335-341 (91 назва).
7. Телекомунікаційні системи передавання інформації. Методи кодування : навч. посіб. [для студентів напрямів "Телекомунікації", "Інформ. мережі зв'язку"] / Р.А. Бурачок, М.М. Климаш, Б.В. Коваль ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". ISBN 978-617-607-843-2 Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. 476 с. : іл. Режим доступу: . Бібліогр.: с. 461-463 (52 назви).
8. Теорія інформації та кодування / В.С. Василенко, О.Я. Матов; НАН України, Ін-т пробл. реєстрації інформації. Київ : ППІ НАН України, 2014. 439 с.
9. **Цимбалюк В.С.** Інформаційне право (основи теорії і практики). К.: «Освіта України», 2010.